

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Rikoksen Uhri](#) > [Uhrien Oikeudet jäsenmaittain](#) > 1 - Rikoksen uhrin oikeudet

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), kun rikos on tapahtunut mutta rikosilmoitusta ei ole vielä tehty?

Jos rikosilmoitusta ei ole tehty eikä rikoksesta ole toimitettu tietoa oikeus- tai tutkintaviranomaisille (poliisi- tai santarmiasemalle (*gendarmierie*)), et saa mitään tietoja, koska rikos ei ole viranomaisten tiedossa.

Jos rikoksesta on toimitettu tieto oikeusviranomaiselle tai poliisi- tai santarmiasemalle jollakin tavoin (muuten kuin uhrin tekemällä ilmoituksella), sinut kutsutaan kuultavaksi ja täsmentämään aiheutunut vahinko ja olosuhteet, joissa rikos tapahtui. Sinulle kerrotaan tässä yhteydessä, mitä oikeuksia sinulla on.

Jos otat itse yhteyttä poliisiin, santarmeihin tai oikeusviranomaiseen, sinua kuullaan samoin välittömästi ja sinulle kerrotaan oikeutesi.

En asu siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa rikos tapahtui (olen unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuksiani suojellaan?

Ranskan kansalainen voi tehdä rikosilmoituksen millä tahansa Ranskassa sijaitsevalla poliisi- tai santarmiasemalla. Ilmoitus käsitellään Ranskassa, jos Ranskan viranomaisilla on siihen toimivalta, tai käsittely siirretään sen valtion toimivaltaisille viranomaisille, jossa rikos tapahtui.

Ranskan alueella rikoksen uhriksi joutunut ulkomaalainen voi tehdä rikosilmoituksen millä tahansa Ranskassa sijaitsevalla poliisi- tai santarmiasemalla. Ulkomaalainen uhri voi käyttää tulkia kuulemisessa ja rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä. Hänelle toimitetaan millä tahansa soveltuvalla tavalla tieto jatkotoimenpiteistä, ja hänen oikeuksiaan suojellaan samalla tavoin kuin Ranskan kansalaisen oikeuksia. Lain mukaan uhrin tiedonsaantioikeus ja muut oikeudet eivät riipu hänen kansalaisuudestaan.

Uhrilla on oikeus oikeusapuun, jos hän on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Ranskan kanssa kansainvälisen sopimuksen allekirjoittaneen valtion kansalainen.

Jos uhri tekee rikosilmoituksen tai todistaa jotakuta vastaan paritukseen tai ihmiskauppaan liittyvässä rikoksessa, hänellä on oikeus saada lupa oleskella väliaikaisesti Ranskan alueella ja siten myös oikeus työskennellä, kunhan hänen oleskelustaan ei aiheudu uhkaa yleiselle järjestykselle.

Jos teen rikosilmoituksen, mitä tietoja minulle annetaan?

Rikosilmoituksen tehdessäsi yhteystietosi otetaan ylös, jotta sinuun voidaan ottaa yhteyttä tutkinnan aikana. Sinulle tiedotetaan myös oikeuksistasi ja niiden käyttötavoista.

Tietojen antaminen uhrille tutkinnan etenemisestä

Voit tiedustella poliisilta tai santarmeilta, syyttäjältä tai tutkintatuomarilta (jos asia on siirretty hänen käsiteltäväkseen) sinua koskevan tutkinnan etenemisestä.

Rikostapauksissa ja tietyissä rikkomuksissa, joissa uhri on asianomistajana siviiliasiaissa, tutkintatuomari antaa uhrille kuuden kuukauden välein tietoja oikeudenkäynnin etenemisestä.

Tietojen antaminen uhrille tutkinnan tuloksesta

Esitutkinnan päätyttyä sinulle ilmoitetaan tehdystä päätöksestä. Vaihtoehtoja ovat asian tutkimatta jättäminen, syytteeseen asettamiselle vaihtoehtoinen menettely tai vastaajan kutsuminen tuomioistuimeen. Jos oikeudenkäynti järjestetään, uhrille ilmoitetaan epäiltyä vastaan esitetyt syytteet sekä oikeudenkäynnin päivämäärä ja paikka.

Tietojen antaminen uhrille silloin, kun asia siirretään tutkintatuomarin käsiteltäväksi

Syyttäjä voi siirtää rikosasian tutkinnan (*information judiciaire*) tutkintatuomarin käsiteltäväksi. Tutkintatuomarin on ilmoitettava uhrille kyseisen menettelyn aloittamisesta, hänen oikeudestaan nostaa siviilikanne asianomistajana ja tämän oikeuden käyttötavoista. Jos uhri on alaikäinen, tiedot toimitetaan hänen laillisille edustajilleen.

Tutkintatuomarin ilmoituksessa uhrille kerrotaan myös, että uhrilla on asianomistajana oikeus käyttää avustajanaan asianajajaa, jonka hän voi itse valita tai jonka asianajajakunnan puheenjohtaja voi nimetä hänen pyynnöstään. Ilmoituksessa mainitaan lisäksi, että uhri vastaa oikeudenkäyntikuluista, ellei hänellä ole oikeutta oikeusapuun (ks. edellytykset) tai oikeusturvavakuutusta.

Tietojen antaminen uhrille epäillyn tilanteesta

Uhrille ei välttämättä kerrota, onko teosta epäilty määrätty tutkintavankeuteen tai onko hänet vapautettu vankilasta.

Uhrille ilmoitetaan sen sijaan aina epäillyn asettamisesta oikeudelliseen valvontaan, jos uhrin suojelemiseksi on määrätty lähestymiskielto.

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisien kanssa asioidessani tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos et puhu tai ymmärrä ranskaa riittävän hyvin, poliisi- tai santarmiasema, jossa olet tehnyt rikosilmoituksen, kutsuu avuksi tulkin. Tulkki on paikalla kuulemisessasi, tarvittaessa keskusteluissasi asianajajan kanssa sekä oikeudenkäynnissä.

Tutkinnan aikana voit pyytää asiaa käsittelevältä tuomarilta käännöksiä olennaisista asiakirjoista. Tärkeiden asiakirjojen käännökset ovat maksuttomia, muiden asiakirjojen käännökset maksullisia.

Jotkin uhrien oikeuksia koskevat asiakirjat on jo käännetty yleisimmille kielille, ja poliisi tai santarmi antaa nämä käännökset uhrille.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän heitä ja he minua (jos olen lapsi tai vammainen)?

Jos sinulla on kommunikointia rajoittava vamma, tutkintaviranomaiset tai tuomarit järjestävät paikalle tulkin avustamaan sinua. Tulkki on läsnä kuulemisissa, asianajan kanssa käymissäsi keskusteluissa ja oikeudenkäynnissä.

Jos et osaa lukea tai et pysty lukemaan, asiakirjat luetaan sinulle ääneen.

Jos olet alaikäinen, kuulemisessa otetaan huomioon ikäsi ja kehitystasosi. Sinua kuulevat erityiskoulutuksen saaneet rikostutkijat. Joskus läsnä on psykologi. Jos kuulemisia tarvitaan useampia, sinua haastattelee mahdollisuuksien mukaan sama rikostutkija.

Joillakin poliisi- tai santarmiasemilla on erityistiloja, joissa voidaan luoda lapselle soveltuva ympäristö ja tehdä kuulemistilaisuudesta vähemmän muodollinen.

Saat aina pyytää valitsemasi aikuisen mukaan kuulemiseen.

Jos tutkinta koskee vakavia rikoksia, erityisesti seksuaalirikoksia, kuulustelut kuvataan tai ainakin nauhoitetaan.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Uhrien tukijärjestöt auttavat uhreja. Kyseisten järjestöjen tehtävänä on tarjota ohjausta, sosiaali oikeudellista apua tai psykologista tukea kaikille rikoksen uhreille riippumatta siitä, osallistuvatko he rikosoikeudenkäyntiin.

Järjestöillä on jokaisessa alioikeudessa uhrien tukitoimistoja, jotka auttavat ja tukevat uhreja, joita koskeva oikeudenkäynti on vireillä.

On olemassa myös erityisjärjestöjä, jotka voivat tarjota kohdennettua tukea tiettyjen rikosten (esim. lähisuhdeväkivallan) uhreille.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhrien tukipalvelujen piiriin?

Sinulle kerrotaan oikeudestasi saada apua julkisyhteisön yksiköltä tai uhrien tukijärjestöltä, ja saat niiden yhteystiedot. Poliisi- tai santarmiasemaa ei veloiteta laissa ottamaan suoraan yhteyttä uhrien tukijärjestöihin, mutta jos paikalla on päivystävä tai sinne varta vasten kutsuttu sosiaalityöntekijä (sosiaaliavustaja tai psykologi), hän voi avustaa sinua.

Jokaisella yleisestä turvallisuudesta vastaavalla departementin virastolla on uhrien tuesta kyseisen departementin alueella huolehtiva vastuuhenkilö. Hänen tehtävänä on ylläpitää suhteita järjestöihin, parantaa uhrien kohtaamista, kerätä keskitetysti uhrien kannalta hyödyllisiä tietoja ja seurata rikosoikeudenkäyntejä, jotta hän voi antaa uhrille tietoa tutkinnan etenemisestä.

Kunkin departementin santarmilaitoksella on vastuuhenkilö, joka vastaa ennalta ehkäisemisestä, yhteistyöstä ja yhteydenpidosta uhreihin.

Aina kun on kyse vakavasta rikoksesta, poliisi antaa rikosilmoituksen tekijälle ilman eri pyyntöä uhrien tukilomakkeen, jossa on tietoja uhrien tukemisesta ja sovittelusta vastaavan kansallisen laitoksen (*Institut national d'aide aux victimes et de médiation*, INAVEM) toiminnasta sekä uhrien tukijärjestöjen tai sosiaalipalvelujen yhteystiedot.

Sen jälkeen syyttäjä voi ottaa suoraan yhteyttä uhrien tukijärjestöön, jotta rikoksen uhri saisi tarvitsemansa tuen.

Onnettomuudessa, jossa on ollut osallisena paljon ihmisiä (suuronnettomuus tai terroriteko), tukijärjestöt voivat saada käyttöönsä uhriluettelon ja ottaa suoraan yhteyttä uhreihin.

Miten yksityiselämäni suojellaan?

Tutkinnan aikana sinulla on oikeus syyttäjän luvalla pitää salassa henkilökohtainen osoitteesi ja ilmoittaa sen sijaan santarmi- tai poliisiaseman osoite tai kolmannen osapuolen osoite hänen nimenomaisella suostumuksellaan.

Voit myös vaatia asian käsittelyä suljetuin ovin eli ilman yleisöä. Tuomarin on suostuttava tähän, jos olet joutunut kidutuksen, raiskauksen tai muun seksuaalisen väkivallan uhriksi. Muissa tapauksissa asiaa käsitellään suljetuin ovin vain, jos uhri tai toinen asianomistaja ei vastusta sitä.

Nimeäsi ei missään tapauksessa mainita tiedotusvälineissä, ellet ole antanut siihen lupaa.

Lisäksi uhrien tukijärjestöjen palvelut ja niiden keräämät tiedot ovat täysin luottamuksellisia.

Onko minun tehtävä rikosilmoitus saadakseni uhrien tukipalveluja?

Uhrien tukijärjestön palvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä.

Miten minua suojellaan, jos olen vaarassa?

Millaista suojelua on saatavissa?

Jos olet joutunut lähisuhdeväkivallan uhriksi, tekijä voidaan määrätä muuttamaan pois perheen asunnosta, häntä voidaan kieltää menemästä tiettyihin paikkoihin ja hänet voidaan määrätä hakeutumaan lääkärinhoitoon tai psykoterapiaan.

Jos olet joutunut (entisen) avio- tai avopuolisosi väkivallan uhriksi ja olet vakavassa vaarassa, syyttäjä voi antaa sinulle kaukosuojelulaitteen (turvapuhelimen). Lähisuhdeväkivallan uhri voi myös pyytää perheasioita käsittelevää tuomaria antamaan suojelumääräyksen, jossa tekijälle asetetaan tiettyjä kieltoja, jos on vakavia syitä epäillä, että hän on syyllistynyt väkivallantekoihin ja että uhri on vaarassa.

Myös tuomioistuin voi suojella sinua ja perhettäsi mahdolliselta uhalta tai painostukselta kieltämällä kaikenlaisen yhteydenpidon, esimerkiksi määräämällä oletetun tekijän tutkintavankeuteen tai tuomioistuimen valvontaan tai asettamalla muita oikeudellisia rajoituksia.

Kuka suojelua antaa?

Uhrin suojelusta vastaa oikeusviranomainen, joka tekee uhriin kohdistuvien uhkien ja hänen tarpeidensa perusteella tiettyjä päätöksiä. Niissä voidaan määrätä esimerkiksi tekijälle lähestymiskielto tai kieltää häneltä pääsy tiettyihin paikkoihin, kuten uhrin kotiin. Tällaiset kieltomääräykset välitetään poliisille ja santarmeille, jotka ovat velvollisia valvomaan niiden noudattamista. Jos syytetty tai syylliseksi todettu henkilö rikkoo kieltomääräystä, hänet voidaan pidättää. Määräyksen rikkomisesta voidaan tuomita vankeusrangaistus tai nostaa uusi syyte.

Uhrin turvallisuus voidaan varmistaa antamalla hänelle erityinen suojelulaite (turvapuhelin). Sillä saa helposti yhteyden puhelinpäivystyskeskukseen, josta lähtee välittömästi hälytys lähimmälle poliisi- tai santarmiasemalle, josta lähetetään partio auttamaan vaarassa olevaa uhria.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Kuulemistasi hoitavan rikospoliisin tehtävänä on kerätä ensimmäiset tiedot, joiden avulla tilannettasi ja suojelutarpeitasi voidaan arvioida yksilöllisesti. Hän välittää nämä tiedot menettelystä vastaavalle oikeusviranomaiselle, joka voi harkintansa mukaan teettää uhrin tukijärjestöllä perusteellisen arvioinnin. Tällaisen yksilöllisen arvioinnin tarkoituksena on muun muassa määrittää riski, että tekijä ryhtyy pelottelu- tai kostotoimiin.

Arvioidaanko tilannettani sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Edellä mainitulla arvioinnin tarkoituksena on myös määrittää rikosoikeudenkäyntiin osallistumisestasi johtuvat toissijaisen uhriutumisen riskit.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Uhrin tukijärjestö arvioi erittäin haavoittuvassa asemassa olevien uhrin tilanteen ja tukee heitä.

Uhrin tarpeiden perusteella tarjotaan lisäksi esimerkiksi seuraavia suojelutoimenpiteitä:

- Kuulemisten ja lääkärintarkastusten määrää rajoitetaan ainoastaan välttämättömiin.
- Seksuaalisen tai sukupuoleen perustuvan väkivallan uhri voi pyytää, että kuulemisen suorittaa samaa sukupuolta oleva henkilö.
- Uhria kuullaan tilanteeseen soveltuvissa tiloissa, ja häntä kuulevat mahdollisuuksien mukaan samat koulutetut rikostutkijat joka kuulemiskerralla.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisellä uhrilla on kaikki samat oikeudet kuin aikuisella ja lisäksi alaikäisyydestä johtuvia erityisoikeuksia. Jos vaikuttaa siltä, että vanhemmat (tai lailliset edustajat) eivät pysty huolehtimaan alaikäisen lapsen etujen suojaamisesta, oikeusviranomainen nimeää lapselle väliaikaisen edunvalvojan (*administrateur ad hoc*), joka voi olla

lapsen omainen tai muu henkilö), jolla on valtuudet käyttää lapsen oikeuksia.

Alaikäisen uhrin etuja puolustamaan nimetään automaattisesti myös asianajaja, jonka on oltava läsnä aina, kun uhria kuullaan.

Tiettyjen rikosten, erityisesti seksuaalirikosten, alaikäisestä uhrista voidaan laatia lääkärin tai psykologin lausunto, jossa arvioidaan hänen kärsimänsä vahingon laatua ja laajuutta sekä määritetään, tarvitseeko hän hoitoa. Tiettyjen rikosten, erityisesti seksuaalirikosten, uhriksi joutuneiden alaikäisten kuulemiset on kuvattava, jotta heitä ei tarvitse kuulla useaan kertaan.

Rikoksen luonteesta riippumatta alaikäinen uhri voi pyytää jokaiseen kuulemiseen mukaan haluamansa henkilön (omaisen, perheenjäsenen, laillisen edustajan, lääkärin tai psykologin).

Mitä oikeuksia minulla on, jos omaiseni on kuollut rikoksen seurauksena?

Henkilöä, joka ei ole joutunut suoraan rikoksen uhriksi, voidaan kuitenkin pitää välillisenä uhrina, jolla on tiettyjä oikeuksia.

Välillisestä uhrista, joka katsoo kärsineensä vahinkoa (vaikka se olisi vain aineetonta), voi tulla asianomistaja esitutkintavaiheessa, asian ollessa tutkintatuomarin käsiteltävänä tai oikeudenkäynnin aikana, jos tekijä saapuu oikeuden eteen.

Toisin kuin rikoksen välitöntä uhria, välillistä uhria ei välttämättä kutsuta oikeusistuntoihin eikä hänelle ilmoiteta niistä, ellei hän ole pyytänyt sitä etukäteen.

Uhrin on täsmennettävä hänelle aiheutuneen vahingon laatu, jotta tuomari voi ratkaista, voidaanko häntä perustellusti pitää asianomistajana.

Mitä oikeuksia minulla on, jos omaiseni on joutunut rikoksen uhriksi?

Henkilöä, joka ei ole joutunut suoraan rikoksen uhriksi, voidaan kuitenkin pitää välillisenä uhrina, jolla on tiettyjä oikeuksia.

Välillisestä uhrista, joka katsoo kärsineensä vahinkoa (vaikka se olisi vain aineetonta), voi tulla asianomistaja esitutkintavaiheessa, asian ollessa tutkintatuomarin käsiteltävänä tai oikeudenkäynnin aikana, jos tekijä saapuu oikeuden eteen.

Toisin kuin rikoksen välitöntä uhria, välillistä uhria ei välttämättä kutsuta oikeusistuntoihin eikä hänelle ilmoiteta niistä, ellei hän ole pyytänyt sitä etukäteen.

Uhrin on täsmennettävä hänelle aiheutuneen vahingon laatu, jotta tuomari voi ratkaista, voidaanko häntä perustellusti pitää asianomistajana.

Voinko osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Sovittelu on oikeudellinen toimenpide, joka voidaan toteuttaa, jos sillä voidaan todennäköisesti korjata uhrille aiheutunut vahinko ja rikoksesta johtuva haitta sekä helpottaa tekijän paluuta yhteiskuntaan.

Sovittelusta voi päättää syyttäjä uhrin suostumuksella tai tämän pyynnöstä.

Jos väkivallan tekijä on uhrin nykyinen tai entinen avio- tai avopuoliso tai rekisteröidyssä parisuhteessa oleva kumppani, sovittelu aloitetaan vain, jos uhri on nimenomaisesti pyytänyt sitä. Tässä tapauksessa tuomioistuimien antaa tekijälle varoituksen (*rappel à la loi*).

Jos uhrin nykyinen tai entinen avio- tai avopuoliso tai rekisteröidyssä parisuhteessa oleva kumppani syyllistyy uuteen väkivallantekoihin sovittelun jälkeen, sovittelua ei voida aloittaa enää uudelleen.

Sovittelu voidaan antaa rikospoliisin, syyttäjän valtuutetun tai sovittelijan tehtäväksi. Sovittelussa uhri ja tekijä

kohtaavat siten, että uhrin turvallisuus varmistetaan. Uhrin on hyväksyttävä sovittelun periaatteet ja menettelytavat. Uhria ei saa pakottaa kohtaamaan tekijää vastoin tahtoaan eikä uhria missään tapauksessa saa jättää yksin tekijän kanssa.

Sovittelua ei myöskään aloiteta, jos vaikuttaa mahdolliselta, että tekijän ja uhrin kohtaaminen olisi vaaraksi uhrille.

Mistä oikeuksiani koskeva lainsäädäntö löytyy?

Koko Ranskan lainsäädäntö on saatavilla [internetsivustolla](#). Uhrin oikeudet on lueteltu Ranskan rikosprosessilaissa (*code de procédure pénale*), erityisesti sen 10-2-10-5 §:ssä ja D1-2-D1-12 §:ssä.

■ Päivitetty viimeksi: 02/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.